

FIRMA, PODNIK NEBO OBCHODNÍ ZÁVOD? NĚKTERÉ TERMÍNY EKONOMICKÝCH DISCIPLÍN V KONFRONTACI S JEJICH LEGÁLNÍ DEFINICÍ

FIRM, ENTERPRISE OR BUSINESS ESTABLISHMENT? SOME ECONOMIC TERMS CONFRONTED WITH THEIR LEGAL DEFINITIONS

Martina Skalická Dušátková

Abstrakt

Cílem příspěvku je prostřednictvím metod analýzy a komparace identifikovat rozdíly, resp. shodu mezi významem některých odborných ekonomických termínů používaných v českém jazyce a legálními definicemi těchto pojmů v kontextu nedávné rekodifikace soukromého práva, a to zkoumáním definic, kontextového používání a výkladu ekonomických termínů v ekonomických slovnících a ekonomických textech renomovaných autorů a legálních definic stejných termínů uváděných v právních předpisech. Na základě komparace budou nastíněny návrhy, jak uvedené termíny správně používat v odborných ekonomických textech (nejen s právním přesahem), s cílem vyhnout se negativním dopadům polysémie.

***Klíčová slova:** podnik, podnikatel, obchodní závod, firma, obchodní firma, obchodní společnost, ekonomická terminologie, legální definice, polysémie*

Abstract

This paper aims to identify differences or correspondence between the meaning of some specialized economic terms used in Czech language and legal definitions of these terms in the context of the recent Czech private law recodification, by methods of analysis and comparison, examining definitions, contextual usage and interpretation of economic terms in economic dictionaries and economic texts by renowned authors and legal definitions of these terms in legislation regulations. On the basis of comparison suggestions will be outlined, as how to properly use these terms in professional economic texts (not only with legal overlap), in order to avoid negative impacts of polysemy.

***Key words:** enterprise, entrepreneur, business establishment, firm, trade name, business company, economic terminology, legal definition, polysemy*

1 ÚVOD

Podle terminologického slovníku je **termínem** odborný název, ustálené pojmenování užívané v odborném vyjadřování. Termíny mohou být jednoslovné i víceslovné. (1, s. 45). Termín však není vždy jednoznačný, existuje tzv. **polysémie**, kdy stejný odborný výraz nabývá v odlišných oborech různý smysl. Tento jev je rovněž nazýván **terminologická homonymie**. V těžce terminologické soustavě je nutno se polysémii vyhýbat, mezioborově je však třeba s tímto jevem počítat. Aby významové průniky mezi blízkoznačnými termíny neztěžovaly porozumění odborným textům, je zapotřebí tyto průniky odstraňovat definicemi, čímž nutně dochází k umělému zužování jinak širšího významu slova uzuálního. Na rozdíl od polysémie terminologie snáší synonymii, ale obvykle ji též omezuje, neboť vzniká nebezpečí, že

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

v terminologických synonymech budou vnímatelé odborných promluv hledat významové rozdíly. (2)

Na problém polysémie v praxi narážejí jednotlivé ekonomické disciplíny ve vztahu k legislativě, když s ní musí z principu spolupracovat mezioborově, neboť ekonomické subjekty (jejichž chování na různých úrovních zkoumají různé ekonomické disciplíny) v praxi fungují v určitém konkrétním legislativním prostředí (jsou předmětem regulace), zatímco při tvorbě legislativy se v opačném směru vychází z reality fungování ekonomických subjektů.

Legální definice je podle právního slovníku „závazné vymezení významu určitého právního pojmu v zákoně“ (3, s. 329). Legální definice definují termín primárně pro prostředí daného normativního textu, v předpisech kodexového charakteru však mohou mít mnohem širší použitelnost. (4, s. 331)

Legislativní zkratka se podle Legislativních pravidel vlády může použít pro pojem, který se v právním předpise vícekrát opakuje. Pomocí slov „dále jen...“ se zavede za pojem, který nahrazuje. Pojem zavedený legislativní zkratkou v jednom právním předpise lze použít jen v prováděcím předpise k němu; v jiném předpise pouze tehdy, pokud je v něm blíže vymezen nebo zaveden také legislativní zkratkou. (5, čl. 44 odst. 1)

Rekodifikace soukromého práva představuje významnou změnu norem a byla završena k 1. 1. 2014, kdy nabyl účinnosti nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích.

2 DATA A METODY

Pro zkoumání definic či významu ekonomických termínů byly využity zejména ekonomické slovníky a monografie uznávaných autorů odborných ekonomických textů. V případě děl zahraničních autorů byly analyzovány termíny používané v českých překladech těchto děl. Pro zkoumání legálních definic byly použity především zákony a další právní normy, důvodové zprávy k zákonům, právní slovník, legislativní pravidla vlády a judikatura. Blíže viz použitou literaturu. Texty byly zpracovány metodou obsahové analýzy a komparace.

3 VÝSLEDKY

3.1 Firma a obchodní firma

Používání pojmu „firma“ v ekonomii (mikroekonomii a makroekonomii) v textech v českém jazyce vychází z překladu anglického originálu „firm“, resp. „business firm“ a přenos lze zřejmě datovat do devadesátých let minulého století, kdy se začala v Československu a později České republice vydávat významná ekonomická díla zahraničních autorů v českém překladu. Samuelson a Nordhaus v Ekonomii, která je jedním z takových děl, definují v rámci výkladu pojmů firmu jako „základní výrobní jednotku v hospodářství, která najímá práci, kapitál a půdu a nakupuje další vstupy za účelem výroby a prodeje zboží a služeb“ (6, s. 735). Mankiw v Zásadách ekonomie používá pojmu ve stejném významu, aniž by však uváděl jeho definici (7).

Ekonomický slovník autorů Hindlse, Holmana a Hronové definici pojmu „firma“ neobsahuje, pod heslem „ekonomické subjekty“ však definuje „subjekty ekonomického rozhodování: domácnosti, firmy a subjekty veřejného sektoru (politikové, úředníci). Ekonomie předpokládá jejich racionální ekonomické chování.“ (8, s. 102)

Velká ekonomická encyklopedie M. Žáka a kol. uvádí, že „ve standardní neoklasické ekonomii se pojem firma rovná pojmu tržní subjekt bez vnitřní struktury, jehož úlohou je

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

transformace najímaných výrobních faktorů do nabídky zboží a služeb. Firma je tedy chápána jako homogenní jednotka, sledující výhradně zájem maximalizace zisku“ (9, s. 277).

Brealey, Myers, Allen v Teorii a praxi firemních financí pojem „firma“ (ve stejném významu, jak uvedeno výše) používají, ale nedefinují (10).

Z tuzemských autorů používá pojem „firma“ ve výše uvedeném významu v oblasti ekonomie např. R. Holman v Ekonomii (11).

V oblasti podnikové ekonomiky a financí z domácích autorů používají pojem „firma“ v uvedeném významu, ale bez definice např. E. Kislingerová (12), O. Rejnuš (13), I. Jindřichovská (14), P. Marek (15) i M. Synek (16). Naopak M. Mařík v oblasti oceňování podniku (resp. dnes obchodního závodu) pojem „firma“ nepoužívá (17).

Výjimečně je v oblasti podnikové ekonomiky a financí pojmu „firma“ užíváno též ve smyslu objektu, předmětu vlastnictví - např. „*Kupuje-li firma A firmu B...*“ (12, s. 651).

Důkazem faktického ukotvení pojmu „firma“ v ekonomických disciplínách je i skutečnost, že na několika vysokých školách existují akreditované studijní programy Firemní finance, Organizace a řízení malých a středních firem, Management firem či Řízení firem a institucí. (18)

Legislativa před rekonstrukcí používala pojmu „firma“ pouze jako legislativní zkratky pro termín „obchodní firma“ v obchodním zákoníku, když obchodní firmou byl „*název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku*“ (19, § 8 odst. 1). V současné právní úpravě však definuje nový občanský zákoník pouze stejný dvouslovný pojem, kterým je **obchodní firma**, aniž by definoval legislativní zkratku. Obchodní firmou je podle současné legální definice, téměř shodně, jako tomu bylo v obchodním zákoníku, „*jméno, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku*“ (20, § 423 odst. 1). Přestože legislativní zkratka „firma“ již v současné právní úpravě není stanovena, důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku na některých místech namísto pojmu „obchodní firma“ používá právě jen pojem „firma“. Používají jej i někteří autoři právních textů, např. J. Pokorná (21).

3.2 Podnik, podnikatel a obchodní závod

Ve stejném významu jako pojem „firma“ definovaný výše, tedy jako synonymum, je ve zkoumaných ekonomických textech používán i pojem „podnik“. Až na výjimky se tak ovšem neděje v ekonomii (která zůstává prakticky jen u pojmu „firma“), např. (11), zatímco v podnikových financích a podnikové ekonomice jde o běžnou záležitost. V českém překladu Teorie a praxe firemních financí autorů Brealey, Myers, Allen pojem „podnik“ sice není definován, je však (ve stejném významu jako firma) používán (10).

Stejně tak např. E. Kislingerová (12), O. Rejnuš (13), I. Jindřichovská (14), P. Marek (15) i M. Synek (16) používají pojmu „podnik“ v totožném významu jako „firma“, tedy ve významu subjektu, někdy však odkazují na legální definici (před rekonstrukcí), tedy k významu pojmu jako objektu, předmětu vlastnictví. M. Mařík odkazuje na legální definici (před rekonstrukcí), avšak pro oblast oceňování upozorňuje na její slabiny, když jako výstižnější se mu jeví pojetí podniku v německých oceňovacích zásadách, jako „*účelné kombinace materiálních a nemateriálních hodnot, jejímž smyslem je nahospodařit zisk*“ (17, s. 15-16). Nicméně pojem „oceňování podniku“, kdy je podnik použit ve významu objektu, byl takto velmi široce používán (např. 12, 17).

Velká ekonomická encyklopedie M. Žáka a kol. v definici pojmu „podnik“ odkazuje na (tehdejší) legislativní vymezení (9, s. 577).

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

H. Vomáčková v odborném ekonomickém článku věnovaném přímo pojmům „podnik“ a „obchodní závod“ charakterizuje podnik jako komplexní záležitost a kritizuje mechanické nahrazení pojmu „podnik“ pojmem „obchodní závod“. Uvádí, že praxe a mnohé národní i mezinárodní normy obvykle pokládají pojem „podnik“ za jakýsi axiom. Domnívá se, že termín „podnik“ odpovídá podstatě jevu a má význam i za situace nových termínů v novém občanském zákoníku. Termín „závod“ chápe jako specifický termín platné obecné i obchodně právní normy, který je však podle jejího názoru zvolen nešťastně. (22)

Ve srovnání s pojmem „firma“ tak je, resp. před rekonstrukcí byl, „podnik“ používán ve zkoumaných ekonomických textech mnohem častěji ve dvojím významu: kromě významu subjektu byl nezdědka užíván také ve významu věci, tedy objektu, případně v souladu s vymezením H. Vomáčkové dokonce ve smyslu komplexním, zahrnujícím obě tyto charakteristiky současně.

Pojmu **podnikatel** bývá ve zkoumaných ekonomických textech užíváno jen výjimečně, často ve významu jednotlivce či v souvislosti s legislativou. Jednu z mála výslovných ekonomických definic uvádí např. R. Holman: „hledá mezery na trhu – dosud neobjevené ziskové příležitosti, které využívá, a tím dosahuje ekonomického zisku“ (11, s. 674).

Termín **podnik** byl v legislativě donedávna definován obchodním zákoníkem jako „soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.“ A dále byla definice upřesněna: „Podnik je věc hromadná. Na jeho právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu“ (19, § 5 odst. 1 a 2). Se zrušením obchodního zákoníku byl tento pojem nahrazen pojmem „obchodní závod“, což tvůrci zákona zdůvodňují zejména tlakem práva Evropské unie a rozdílným chápáním významu slova podnik ve světě (23).

Obchodním závodem (jde o v rámci rekonstrukce nově zavedený termín s legislativní zkratkou **závod**) je podle nového občanského zákoníku „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“ (20, § 502). Zákon zároveň stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že obchodní závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. Ačkoliv to není výslovně stanoveno, jedná se o věc hromadnou. **Věc** je přitom v novém občanském zákoníku legislativní zkratkou pro **věc v právním smyslu**. Podle autora nového kodexu, K. Eliáše, věc profilují užitečnost (přinášení užítku vlastníkově) a ovladatelnost (24). V souladu s tím stanoví nový občanský zákoník, že „věc v právním smyslu je vše, co je odlišné od osoby a slouží potřebě lidí“ (20, § 491 odst. 1).

Pojem „obchodní závod“ a jeho legislativní vymezení tak zohledňuje především majetkovou hodnotu a vlastníkem obchodního závodu nemusí být jen podnikatel, v úvahu přichází i jiná osoba, např. dědic (23).

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku v souvislosti se změnou terminologie „podnik“ → „obchodní závod“ hovoří o tlaku práva Evropské unie, neboť ve smyslu evropského práva byl stejný termín, „podnik“, definován zcela odlišně od obchodního zákoníku, což způsobovalo řadu potíží. Evropské právo podnikem rozumí „každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na svou právní formu. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která pravidelně vykonávají hospodářskou činnost“ (25). Uvedený výčet je pouze demonstrativní, důležitá je tedy zejména hospodářská aktivita subjektu a do množiny podniků takto definovaných lze zařadit nejen podnikatele, ale i další subjekty, pokud pravidelně vykonávají hospodářskou činnost. Při splnění tohoto kritéria jimi mohou být např. územní samosprávné celky, obecně prospěšné společnosti, příspěvkové organizace, spolky, církve a další subjekty.

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

Definici podniku je možno kromě toho dovodit také z judikatury Evropského soudního dvora, např. „*Podnikem je jakákoliv entita bez ohledu na právní status či způsob financování, vykonávající ekonomickou aktivitu*“ (27).

Pojem **podnik** byl tedy před rekonstrukcí v legislativě definován jak ve smyslu subjektu (v právu Evropské unie), tak ve smyslu věci (v českém právním řádu), tedy ve dvou odlišných významech. Důsledkem problémů z toho vyplývajících bylo nahrazení jednoho významu termínem „obchodní závod“, šlo ovšem pouze o nahrazení termínu „podnik“ ve významu věci. Výše uvedená definice podniku jako subjektu v právu Evropské unie existuje dál, byť po české rekonstrukci došlo k nahrazení evropské normy jinou - definice se změnila pouze marginálně (26).

Za **podnikatele** je se zřetelem ke své podnikatelské činnosti podle nového občanského zákoníku považován ten, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku*“ (20, § 420 odst. 1). Podnikatelem je vždy ten, kdo je zapsaný v obchodním rejstříku podle rejstříkového zákona (tzv. podnikatel podle formy) (20, § 421 odst. 1). Sekundárním kritériem je podnikatelské oprávnění (20, § 421 odst. 2). Pojem zahrnuje jak osoby fyzické, tak i osoby právnické.

„Podnikatel“ je tedy rovněž subjektem, „podnik“ je však v legislativě širší pojem než „podnikatel“.

3.3 Společnost a obchodní společnost

Teorie a praxe firemních financí autorů Brealey, Myers, Allen v českém překladu v oblasti firemních financí ve stejném významu jako pojem „firma“ používá pojem „společnost“ (orig. „corporation“), který definují jako „*podnik, který je právně oddělen od svých vlastníků jako nezávislá právnická osoba*“ (10, s. 1071).

Pojem „společnost“ používají jako další synonymum pojmů „firma“, resp. „podnik“ (ve smyslu subjektu a ojedinele i ve smyslu objektu) např. E. Kislingerová (12), O. Rejnuš (13), I. Jindřichovská (14), P. Marek (15) i M. Synek (16). Naopak M. Mařík v oblasti oceňování podniku (resp. obchodního závodu) pojem „společnost“ nepoužívá (17).

R. Boháč upozorňuje na problematiku legislativních zkratk. Za problematické považuje vymezení legislativní zkratky „společnost“ pro **obchodní společnost** podle zákona o obchodních korporacích (28), a to z toho důvodu, že nový občanský zákoník (20) používá pojem **společnost** pro případ, kdy se smlouvou několik osob zaváže sdružit jako společníci za společným účelem činnosti nebo věci (před rekonstrukcí šlo o tzv. sdružení bez právní subjektivity), tedy ve významu zcela odlišném. (29)

3.4 Komparace významů a návrhy řešení

Termín „firma“ je v ekonomickém významu ve zkoumaných textech používán především ve smyslu jednoho z ekonomických subjektů. V textech z oblasti ekonomie, na rozdíl od textů z oblasti podnikové ekonomiky a financí není obvyklé používání termínů „podnik“ či „společnost“ jako jeho synonym. Termín „firma“ lze v ekonomických disciplínách považovat za silně ukotvený, ačkoliv před rekonstrukcí existoval stejný termín jako legislativní zkratka a po rekonstrukci stále existuje podobný, dvouslovný, legislativou definovaný termín „obchodní firma“ s odlišným významem. Je zřejmé, že v případě pojmů „firma“ (jako ekonomický subjekt) a „obchodní firma“ není stav blízký polysémii významnou překážkou, byť někteří autoři ekonomických textů se používání tohoto pojmu vyhýbají, zřejmě právě s ohledem na možnost záměny. Avšak jednak v současnosti již nejde o zcela totožný termín, jednak zřejmě

neexistuje, nebo jen výjimečně, potřeba používat oba tyto termíny (v obou jejich významech) v rámci jednoho textu. Pokud snad i existuje, lze tyto termíny snadno odlišit uvedením jejich definic, příp. upozorněním na jejich odlišnost. Používání pojmu „firma“ ve významu objektu se však již jeví jako problematické a bylo by vhodnější se mu vyhýbat.

Termín „podnik“ se ve zkoumaných textech v oblasti ekonomie prakticky nevyskytoval. V rámci podnikové ekonomiky a financí byl používán kompatibilně se dvěma významy, které měl před rekonstrukcí v legislativě, tedy ve významu jak podniku jako subjektu, tak i podniku jako objektu, tj. věci hromadné. Některé ekonomické texty přímo ztotožňují jeho definici ekonomickou s definicí legální (ve smyslu objektu, před rekonstrukcí). Na základě této skutečnosti se dá očekávat, že někteří autoři ekonomických textů přijmou náhradu jednoho z významů v podobě obchodního závodu a přenesou termín mezi odborné pojmy ekonomické, resp. se tak již děje. Je však třeba si uvědomit, že v legislativě byl nahrazen termín jen v jednom ze dvou významů. Obchodní závod znamená pouze věc (hromadnou), nikoliv subjekt, když pro subjekt je nadále možné používat pojmu podnik v souladu s jeho definicí v evropském právu, neboť právě kvůli ní došlo ke změně termínu v novém občanském zákoníku na „obchodní závod“. Pokud má autor ekonomických textů potřebu používat ekonomických pojmů kompatibilně s jejich legálními definicemi, pak nelze jen automaticky upustit od pojmu „podnik“ a prostě jej vždy nahradit pojmem „obchodní závod“. Obchodní závod, jak bylo řečeno výše, je věc (v právním smyslu), je odlišný od osoby. Avšak jen osoba (fyzická či právnická) může mít práva a povinnosti. Zatímco podnik je subjekt, může se tedy rozhodovat (typická vlastnost i ekonomických subjektů), může např. něco kupovat či prodávat, o věci - obchodním závodu rozhoduje jeho vlastník, a obchodní závod tak může být např. vlastněn, kupován nebo prodáván. Problém však nastane v případě, kdy autoři ekonomických textů požadují jediný pojem pro komplexní označení, které by představovalo jak subjekt (podnik), tak současně i objekt (obchodní závod). Zatímco z právního hlediska je takové sjednocení v jednom prvku s jediným (byť složeným) významem jen obtížně představitelné (a už vůbec ne v legislativě existující, definované – i před rekonstrukcí šlo v případě pojmu „podnik“ o polysémii, nikoliv o souhrnný pojem pro jediný prvek), v ekonomických úvahách může figurovat poměrně hojně, jak dokládá i H. Vomáčková (22). V takovém případě lze předpokládat, že se autoři ekonomických textů budou držet osvědčeného (z období před rekonstrukcí „univerzálního“) pojmu „podnik“, byť tento nebude vždy a zcela korespondovat s jeho legálním vymezením, resp. pouze částečně, což může být terčem kritiky textu po právní stránce. V takovém textu je zcela namístě pojem přesně definovat, příp. upozornit na jeho odlišnost od legální definice.

Pojem „podnikatel“ je v legislativě v podstatě podmnožinou pojmu „podnik“ a termín by často mohl být využíván v ekonomických textech pro stejné účely, často přesněji vystihující množinu uvažovaných subjektů; většímu rozšíření jeho používání však může bránit jeho ztotožňování s fyzickou osobou zejména v žurnalistice, která navíc pojmu často přidává až pejorativní nádechy (viz např. 30).

Problematickým se jeví používání pojmu „společnost“. Ve zkoumaných ekonomických textech bývá termín používán jako synonymum pojmů „firma“ a „podnik“ s ohledem na to, že obchodní společnosti jsou typickými představiteli těchto ekonomických subjektů, když termín „společnost“ je pro obchodní společnost legislativní zkratkou. Vzhledem k legální definici pojmu v novém občanském zákoníku však nastává polysémie, proto lze doporučit jako vhodnější používání celého sousloví „obchodní společnost“. Polysémie by mohla mít negativní dopad rovněž v konfrontaci s pojmem „společnost“ používaným v sociologii. Dále je třeba mít na zřeteli, že obchodní společnost je rovněž subjekt, nikoliv věc a nemůže tak být např. předmětem vlastnictví, koupě či prodeje – v takových případech je nutno hovořit o

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

podílu – ten „představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí“ (28, § 31), případně konkrétně o akcích apod.

4 ZÁVĚR

Tento příspěvek se věnuje zkoumání některých ekonomických termínů zejména v ekonomických slovnících a v monografiích a jejich významovému srovnání s legální definicí pojmu, a to v souvislosti s nedávnou rekodifikací soukromého práva. Za hlavní přínos příspěvku považuji návrhy a doporučení pro používání uvedených pojmů v ekonomických textech tak, aby nedocházelo k významovým nejasnostem při konfrontaci s legislativou. Uvedené pojmy jsou v praxi používány v ekonomických textech velmi často, a to od studentských seminárních prací až po podrobné monografie autorit; jen stěží bychom hledali ekonomický text, ve kterém se žádný z uvedených pojmů nevyskytuje. Používání těchto pojmů způsobem, který umožní textu obstát i při srovnání s legislativním vymezením je tedy více než žádoucí.

Komparace významů ukázala na zcela odlišný význam pojmu „firma“, resp. „obchodní firma“ v ekonomických disciplínách a v zákoně. Pojem „podnik“ byl částečně (ve smyslu definovaném novým občanským zákoníkem, tedy jako věc) nahrazen pojmem „obchodní závod“. Pojem „podnik“ ve smyslu subjektu je i nadále definován v právu Evropské unie a v tomto významu jej nelze nahradit pojmem „obchodní závod“. Problém nastane v situaci, kdy bude autor ekonomického textu požadovat jediný pojem shrnující oba významy, neboť z legislativního hlediska takový univerzální pojem neexistuje, když dřívější stav toto umožňoval jen s ohledem na pro právo nežádoucí polysémii.

Problém nečiní používání pojmu „podnikatel“, který je ve zkoumaných ekonomických textech používán zřídka, avšak prakticky totožně s jeho legální definicí.

Pojem „společnost“ je v ekonomických textech vhodnější nahradit pojmem „obchodní společnost“ (jehož je v zákoně o obchodních korporacích legislativní zkratka), aby se odlišil od pojmu „společnost“ definovaného občanským zákoníkem, případně od pojmu „společnost“ používaného v sociologii.

Použitá literatura

1. HAUSER, P. a kolektiv. *Slovník jazykovědné terminologie*. Brno: Nová škola, 2001. 108 s. ISBN 978-80-7289-032-8.
2. JELÍNEK, M. Odborná terminologie a jazyková kultura. In *Národní knihovna. Knihovnická revue*. 2003, roč. 14, č. 4, s. 212-218.
3. HENDRYCH, D. a kolektiv. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 1340 s. ISBN 978-80-7179-740-5.
4. HARVÁNEK, J. a kolektiv. *Právní teorie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 439 s. ISBN 978-80-7380-458-9.
5. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Legislativní pravidla vlády*.
6. SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. 18. vydání. Překlad Martin Gregor a kolektiv. Praha: NS Svoboda, 2007. 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.
7. MANKIW, G. N. *Zásady ekonomie*. Dotisk 2009. Překlad Milan Sojka a kolektiv. Praha: Grada Publishing, 2009. 763 s. ISBN 978-80-7169-891-3.
8. HINDLS, R., HRONOVÁ, S., HOLMAN, R. a kolektiv. *Ekonomický slovník*. Praha: C. H. Beck, 2003. 519 s. ISBN 80-7179-819-3.
9. ŽÁK, M. a kolektiv. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002. 887 s. ISBN 978-80-7201-381-5.

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

10. BREALEY, R. A., MYERS, S. C., ALLEN, F. *Teorie a praxe firemních financí*. 2., aktualizované vydání. Překlad V. Golik, Z. Mužik, L. Stiebitzová. Brno: BizBooks, 2014. 1096 s. ISBN 978-80-265-0028-5.
11. HOLMAN, R. *Ekonomie*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck 2011. 691 s. ISBN 978-80-7400-06-5.
12. KISLINGEROVÁ, E. a kolektiv. *Manažerské finance*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 811 s. ISBN 978-80-7400-194-9.
13. REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha, Grada Publishing, 2014. 760 s. ISBN 978-80-247-3671-6.
14. JINDŘICHOVSKÁ, I. *Finanční management*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 295 s. ISBN 978-80-7400-052-2.
15. MAREK, P. a kolektiv. *Studijní průvodce financemi podniku*. 2., aktualizované vydání. Praha: Ekopress, 2009. 634 s. ISBN 978-80-86929-49-1.
16. SYNEK, M. a kolektiv. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. 471 s. ISBN 978-80-2473-494-1.
17. MAŘÍK, M. a kolektiv. *Metody oceňování podniku*. Třetí upravené a rozšířené vydání. Praha: Ekopress, 2011. 494 s. ISBN 978-80-86929-67-5.
18. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Akreditované studijní programy vysokých škol. Dostupné na: <https://aspvs.isacc.msmt.cz/>.
19. ČESKO. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991.
20. ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012.
21. POKORNÁ, J., VEČERKOVÁ, E. Firma v nových podmínkách. In *Masarykova univerzita. Dny práva 2012*. Brno: Právnická fakulta, 2013. ISBN 978-80-210-6319-8. s. 1897 – 1911.
22. VOMÁČKOVÁ, H. Podnik nebo závod obecně a v účetní praxi. *Český účetní a finanční časopis*. 2014, roč. 9, č. 1, s. 125-131.
23. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku.
24. ELIÁŠ, K. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*. 4/2007, s. 119.
25. EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách).
26. EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.
27. EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR. Rozsudek Evropského soudního dvora C-41/90 ve věci Klaus Höfner et Fritz Elser v. Macrotron, 1991, ECR I-1979.
28. ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012.
29. BOHÁČ, R. Pojmy soukromého práva v daňovém právu. In MRKÝVKA, P., ŠRAMKOVÁ, D., VALDHANS, J. (eds.). *Dny práva 2013 - Days of Law 2013, Část IX. Interakce soukromého a finančního práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 465 s. ISBN 978-80-210-6816-2. str. 18-32.
30. VRÁNOVÁ, M., SVOBODA, C. Drobní podnikatelé narážejí na zcela zbytečné překážky. *Hospodářské noviny*. Praha: Economia, 26. 4. 2002, roč. 46.

SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.

Výzkumný záměr, projekt

Příspěvek je výstupem projektu specifického výzkumu „Výzkum ekonomických faktorů a jejich dopad na konkurenceschopnost podniku“ Interní grantové agentury Vysokého učení technického v Brně s registračním číslem FP-S-15-2825.

Kontaktní údaje

Mgr. Ing. et Ing. Martina Skalická Dušátková

Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav ekonomiky

Kolejní 2906/4, 612 00 Brno

Tel: 541 143 731

email: martina.dusatkova@gmail.com